

Serwinów (przysiółek)

Ta mała wieś - obecnie przysiółek Dobromierza - leżąca nad rzeką Strzegomką, na terenie gminy Dobromierz, powstała z pewnością jako osada słowiańska. W 1289 r. miejscowość ta wspomniana została po raz pierwszy pod nazwą "Schwenz", co niemieckiemu badaczowi Martinowi Treblinowi dało powód do doszukiwania się jej etymologii w słowiańskiej nazwie "świni".

Jako że Serwinów był jedną z nielicznych miejscowości leżących na przedpolu tzw. przesieki, pogranicznego terenu, gdzie w okresie wczesnego średniowiecza zabronione było osadnictwo, przypuszczać by można, że jego ludność zajmowała się hodowlą świń i ich wypasem na obszarze lasów obfitujących w dęby i buki. Równie wiarygodne wydaje się jednak wywodzenie nazwy wsi od słynnego śląskiego rodu Świnków (von Schweinichen), właścicieli

zamku Świny leżącego w niedalekiej odległości, którzy w okresie wczesnego średniowiecza posiadali rozległe terytoria na terenie ziemi bolkowskiej, jaworskiej i strzegomskiej. O początkach wsi niewiele wiadomo. Musiała być dobrze rozwijającą się osadą, skoro w bliżej nieokreślonym czasie, między 1289 a 1318 r., jej właściciel (w tym wypadku zapewne któryś z książąt - być może Bolko I?), podarował 4 grzywny z tej wsi jako coroczny czynsz, który przyspaść miał w udziale klasztorowi cysterskiemu w Krzeszowie. Okoliczność tę potwierdza dokument wystawiony 23 maja 1318 r. w Awinionie z nakazu papieża Jana XXII.

O pierwszych właścicielach wsi, w tym wypadku o rodzinie von Czirn (Tschirn), dowiadujemy się dopiero z dokumentu pochodzącego z 1388 r., kiedy to Conrad von Czirn zapisał swej małżonce jako oprawę wdowią dochody z kilku majątków, w tym 7 grzywien z folwarku w Serwinowie. Na terenie wsi istniało zatem dominium, ów rycerski folwark, który stanowił gospodarcze centrum tej miejscowości. W początkach XV wieku prawo do części majątku na terenie tej wsi posiadał Jan von Leuchtinberg, zwany Chruschina, który w latach 1404-07, pełnił urząd starosty księstwa świdnicko-jaworskiego. Na rok przed objęciem tej godności sprzedał on czynsze z Serwinowa (tzw. szos ziemski) rycerzowi Nickelowi von der Rybnicz (von Reibnitz). Tenże jeszcze w tym samym roku zapisał je jako oprawę wdowią swej małżonce Annie. Przypuszczalnie od połowy XV wieku wieś związana była z majątkiem w Pietrzykowie i posiadała od tego momentu wspólnych właścicieli. Stan ten w pełni potwierdzony jest od 1576 r., kiedy to Pietrzyków, Serwinów i Wiesenberg (obecnie część Pietrzykowa), należały do rodziny von Borsnitz. Jest wielce prawdopodobne, że członkowie tego rodu zaprowadzili w Serwinowie naukę reformacyjną ks. dr. Marcina Lutra. Wspólne losy łączyły obie wsie do 1658 r., gdy właścicielem majątku był Christoph Gottlieb von Nimptsch. Friedrich Albert Zimmermann, który dokonał opisu naszej części Śląska w 1785 r., wymienia wśród właścicieli tej wsi ród von Schellenberg, nie precyzując jednak czasu posiadania przez nich Serwinowa. Wspomina on jednak istnienie dwóch folwarków na terenie wioski, stąd przyjmować można, że ród ten mógł posiadać część wsi równocześnie z rodem von Nimptsch.

W 1785 r. właścicielem wsi był hrabia von Sternberg, wywodzący się ze znanego czeskiego rodu. Pod koniec XVIII wieku wieś liczyła 231 mieszkańców - pod względem struktury i pozycji społecznej było tu 7 kmieci (tzw. bogatych chłopów), 21 zagrodników, 4 chałupników. Na terenie wsi stał również wiatrak. Od 1789 r. wieś należała do rodu von Seherr-Thoss, którego członkowie spoczywają w mauzoleum na cmentarzu w Dobromierzu. Pałac tej rodziny, zaliczany już wówczas do Dobromierza, posiadał piękny ogród z wieloma roślinami dekoracyjnymi. Tutejszy majątek nastawiony był na hodowlę owiec merynosów (1150 sztuk), owiec (208 sztuk), bydła rogatego (135 sztuk). Do majątku należał również browar. Na terenie wsi stało 38 domów, a wieś zamieszkiwało 248 mieszkańców (z czego zaledwie 14 było wyznawcami katolicyzmu). Ludność we wsi, zarówno wyznania ewangelickiego, jak i katolickiego, uczęszczała do kościołów w Dobromierzu. W 1885 r. Serwinów obejmował powierzchnię 232 ha, z czego 199 ha przypadało na pola uprawne, 4 ha na łąki, zaś 8 ha na tereny leśne. Wieś zamieszkiwało 240 mieszkańców (221 wyznania ewangelickiego, 16 katolickiego, 3 osoby reprezentujące inne wyznania chrześcijańskie). W latach 20 XX wieku majątek w Serwinowie-Dobromierzu przejęła Adolphe z domu baronowa von Seherr-Thoss - jej mąż Alexander von Webern, emerytowany rotmistrz wojsk pruskich był ostatnim właścicielem tutejszego dominium. Po II wojnie światowej używano w stosunku do wioski także nazwy Święc.

Tomasz Niesiecki